Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 11. septembra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľov – Smernica 2002/65/ES – Zmluva o spotrebiteľskom úvere uzatvorená na diaľku – Právo na odstúpenie od zmluvy – Uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy po úplnom splnení zmluvy na výslovnú žiadosť spotrebiteľa – Oznámenie informácií o práve na odstúpenie od zmluvy spotrebiteľovi“

Vo veci C-143/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Landgericht Bonn (Krajinský súd Bonn, Nemecko) z 9. februára 2018 a doručený Súdnemu dvoru 23. februára 2018, ktorý súvisí s konaním:

Antonio Romano,

Lidia Romano

proti

DSL Bank – pobočka DB Privat- und Firmenkundenbank AG, predtým DSL Bank – operačná jednotka Deutsche Postbank AG,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory J.-C. Bonichot, sudcovia C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen a M. Safjan (spravodajca),

generálny advokát: G. Pitruzzella,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– DSL Bank – pobočka DB Privat- und Firmenkundenbank AG, v zastúpení: A. Menkel, Rechtsanwalt,

– nemecká vláda, v zastúpení: pôvodne T. Henze, M. Hellmann, E. Lankenau a A. Berg, neskôr M. Hellmann, E. Lankenau a A. Berg, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: F. Erlbacher a C. Valero, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 28. marca 2019,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 2, článku 5 ods. 1, článku 6 ods. 1 druhého pododseku druhej zarážky, článku 6 ods. 2 písm. c) a článku 6 ods. 6, ako aj článku 7 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/65/ES z 23. septembra 2002 o poskytovaní finančných služieb spotrebiteľom na diaľku a o zmene a doplnení smernice Rady 90/619/EHS a smerníc 97/7/ES a 98/27/ES (Ú. v. ES L 271, 2002, s. 16; Mim. vyd. 06/004, s. 321).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Antoniom Romanom a pani Lidiou Romanovou na jednej strane a spoločnosťou DSL Bank – pobočka DB Privat- und Firmenkundenbank AG, predtým DSL Bank – operačná jednotka Deutsche Postbank AG (ďalej len „DSL Bank“), týkajúceho sa výkonu práva na odstúpenie od zmluvy o úvere uzavretej medzi týmito účastníkmi konania vo veci samej.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenia 1, 3, 12 až 14, 23 a 24 smernice 2002/65 stanovujú:

„1. V rámci dosahovania cieľov jednotného trhu je dôležité prijať opatrenia určené na postupnú konsolidáciu tohto trhu a tieto opatrenia musia prispieť k dosiahnutiu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa v súlade s článkami 95 a 153 [ES].

…

3. … Pre zachovanie slobody výberu, ktorá je základným spotrebiteľským právom, je potrebný vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa, aby sa zvýšila dôvera spotrebiteľov v diaľkový predaj.

…

12. Protichodné alebo odlišné predpisy o ochrane spotrebiteľa, prijaté členskými štátmi, upravujúce marketing spotrebiteľských finančných služieb na diaľku, by mohli mať negatívny vplyv na fungovanie vnútorného trhu a hospodárskej súťaže medzi spoločnosťami na tomto trhu. Preto je potrebné schváliť spoločné predpisy na úrovni spoločenstva v tejto oblasti, ktoré neznížia celkovú ochranu spotrebiteľa v členských štátoch.

13. Vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa by mala zabezpečiť táto smernica, ktorej cieľom je zabezpečiť voľný pohyb finančných služieb. Členské štáty by nemali mať možnosť prijať iné ustanovenia okrem tých, ktoré sú určené v tejto smernici v oblastiach, ktoré zosúlaďuje, ak v nej nie je výslovne uvedené inak.

14. Táto smernica zahŕňa všetky finančné služby, ktoré by mohli byť poskytované na diaľku. Avšak niektoré finančné služby sa spravujú špecifickými ustanoveniami vnútro[š]tátnych právnych predpisov spoločenstva, ktoré naďalej platia pre tieto finančné služby. Je však potrebné určiť zásady, ktorými sa bude spravovať marketing týchto služieb na diaľku.

…

23. Na účely optimálnej ochrany spotrebiteľa je dôležité, aby bol spotrebiteľ dostatočne informovaný o ustanoveniach tejto smernice a o všetkých etických kódexoch existujúcich v tejto oblasti a že má právo odstúpiť od zmluvy.

24. Ak právo na odstúpenie od zmluvy neuplatní, pretože spotrebiteľ výslovne požiadal o vykonanie zmluvy, dodávateľ by mal spotrebiteľa o tejto skutočnosti informovať.“

4 Článok 1 tejto smernice s názvom „Cieľ a rozsah pôsobnosti“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Cieľom tejto smernice je aproximácia zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, týkajúcich sa poskytovania finančných služieb spotrebiteľom na diaľku.“

5 Článok 2 uvedenej smernice, nazvaný „Definície“, stanovuje:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

a) ‚zmluvou na diaľku‘ je každá zmluva, týkajúca sa finančných služieb, uzatvorená medzi dodávateľom a spotrebiteľom v rámci systému organizovaných predajov na diaľku alebo poskytovania služieb na diaľku, prevádzkovaného dodávateľom, ktorý na účely tejto zmluvy používa výlučne jeden alebo viac prostriedkov diaľkovej komunikácie až do času a vrátane času uzatvorenia zmluvy;

b) ‚finančnou službou‘ je každá služba bankového, úverového, poistného, osobného dôchodkového, investičného alebo platobného charakteru;

c) ‚dodávateľom‘ je každá fyzická alebo právnická osoba, verejná alebo súkromná, ktorá je v rámci svojej obchodnej alebo profesnej činnosti zmluvným poskytovateľom služieb na základe zmlúv na diaľku;

d) ‚spotrebiteľom‘ je každá fyzická osoba, ktorá v zmluvách na diaľku upravených touto smernicou koná na účely, ktoré sa netýkajú jej obchodných alebo profesných činností;

…“

6 Článok 3 tejto istej smernice s názvom „Informovanie spotrebiteľa pred uzatvorením zmluvy na diaľku“ znie:

„1. V dostatočnom časovom predstihu predtým, ako spotrebiteľ bude viazaný zmluvou na diaľku alebo ponukou, budú spotrebiteľovi poskytnuté nasledujúce informácie týkajúce sa:

…

3) zmluvy na diaľku
   a) existencia alebo absencia práva na odstúpenie od zmluvy v súlade s článkom 6 a, ak právo na odstúpenie existuje, jeho trvanie a podmienky jeho uplatnenia, vrátane informácie o čiastke, ktorú možno požadovať od spotrebiteľa na základe článku 7 ods. 1, ako aj dôsledky neuplatnenia tohto práva;

…

2. Informácie uvedené v odseku 1, ktorých obchodný účel musí byť zrejmý, budú poskytnuté jasným a zrozumiteľným spôsobom vhodným pre použitý prostriedok diaľkovej komunikácie, najmä s ohľadom na princípy dobrej viery v obchodných transakciách a princípy, ktorými sa riadi ochrana tých, ktorí podľa právneho poriadku členských štátov nie sú spôsobilí na právne úkony, napr. neplnoletých osôb.

…“

7 Článok 4 smernice 2002/65, nazvaný „Ďalšie informačné požiadavky“, stanovuje:

„1. Ak v právnych predpisoch spoločenstva existujú ustanovenia upravujúce finančné služby, ktoré obsahujú požiadavky predchádzajúceho informovania okrem tých, ktoré sú uvedené v článku 3 ods. 1, tieto požiadavky zostanú v platnosti.

2. Až do ďalšieho zosúlaďovania členské štáty môžu ponechať alebo zaviesť prísnejšie ustanovenia o požiadavkách predchádzajúceho informovania, ak sú tieto ustanovenia v súlade s právom spoločenstva.

3. Členské štáty oznámia Komisii vnútroštátne ustanovenia o požiadavkách predchádzajúceho informovania podľa odsekov 1 a 2 tohto článku, ak sú tieto požiadavky doplnením požiadaviek uvedených v článku 3 ods. 1 Komisia vezme do úvahy oznámené vnútroštátne ustanovenia pri príprave správy uvedenej v článku 20 ods. 2.

4. Komisia na účely vytvorenia vysokej úrovne transparentnosti zabezpečí všetkými vhodnými prostriedkami, aby informácie o vnútroštátnych ustanoveniach, ktoré jej boli oznámené, boli sprístupnené spotrebiteľom a dodávateľom.“

8 Podľa článku 5 tejto smernice s názvom „Oznámenie zmluvných podmienok a predbežných informácií“:

„1. Dodávateľ oznámi spotrebiteľovi všetky zmluvné podmienky a informácie uvedené v článku 3 ods. 1 a článku 4 v papierovej forme alebo na inom trvalom nosiči, ktorý je k dispozícii a dostupný spotrebiteľovi, v dostatočnom časovom predstihu pred zaviazaním spotrebiteľa zmluvou na diaľku alebo ponukou.

2. Dodávateľ splní svoju povinnosť podľa odseku 1 bezprostredne po uzatvorení zmluvy, ak zmluva bola uzatvorená na žiadosť spotrebiteľa pomocou prostriedku diaľkovej komunikácie, ktorý neumožňuje poskytnutie zmluvných podmienok a informácií v súlade s odsekom 1.

…“

9 Článok 6 uvedenej smernice, nazvaný „Právo na odstúpenie“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby spotrebiteľ mal lehotu 14 kalendárnych dní na odstúpenie od zmluvy bez zmluvnej pokuty a bez uvedenia dôvodu. …

Lehota na odstúpenie začne plynúť:

– dňom uzatvorenia zmluvy na diaľku…

– odo dňa, keď spotrebiteľ získa zmluvné podmienky a informácie v súlade s článkom 5 ods. 1 alebo 2, ak je tento dátum neskorší ako dátum uvedený v prvej zarážke.

…

2. Právo na odstúpenie sa nebude uplatňovať na:

…

c) zmluvy, ktoré boli úplne vykonané obidvoma stranami na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako spotrebiteľ uplatnil svoje právo na odstúpenie.

3. Členské štáty môžu ustanoviť, že právo na odstúpenie sa nebude uplatňovať na:

a) úvery určené najmä na účely nadobudnutia alebo zachovania vlastníckych práv k pozemkom alebo existujúcej, alebo plánovanej stavbe alebo na účely renovácie, alebo zhodnotenia budovy, alebo

b) úvery zabezpečené hypotekárnym právom k nehnuteľnosti alebo právom súvisiacim s nehnuteľnosťou…

…

6. Ak spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie pred uplynutím príslušnej lehoty, oznámi to podľa praktických pokynov, ktoré mu boli poskytnuté v súlade s článkom 3 ods. 1 bod 3 písm. d) prostriedkami, ktoré možno dokázať v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi. Lehota sa bude považovať za zachovanú, ak oznámenie, pokiaľ je v papierovej forme alebo na inom trvalom nosiči, ktorý je k dispozícii a dostupný príjemcovi, bude odoslané pred uplynutím tejto lehoty.

…“

10 Článok 7 tej istej smernice, nazvaný „Platba za službu poskytnutú pred odstúpením“, stanovuje:

„1. Ak spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie podľa článku 6 ods. 1, možno od neho požadovať iba to, aby bez zbytočného odkladu zaplatil za službu skutočne poskytnutú dodávateľom v súlade so zmluvou. Plnenie zmluvy sa môže začať až po tom, ako spotrebiteľ dá svoj súhlas. …

…

3. Dodávateľ môže požadovať od spotrebiteľa čiastku na základe odseku 1, iba ak môže dokázať, že spotrebiteľ bol riadne informovaný o čiastke, ktorú má zaplatiť v súlade s článkom 3 ods. 1 bod 3 písm. a). V žiadnom prípade však nesmie požadovať túto platbu, ak začal s plnením zmluvy pred uplynutím lehoty na odstúpenie, ustanovenej v článku 6 ods. 1 bez predchádzajúcej žiadosti spotrebiteľa.

4. Dodávateľ vráti spotrebiteľovi bez zbytočného odkladu a najneskôr do 30 kalendárnych dní všetky sumy, ktoré od neho prijal v súlade so zmluvou na diaľku, s výnimkou čiastky uvedenej v odseku 1. Táto lehota začne plynúť dňom, keď dodávateľ získa oznámenie o odstúpení.

5. Spotrebiteľ vráti dodávateľovi všetky sumy a/alebo majetok, ktorý získal od dodávateľa, bez zbytočného odkladu a najneskôr do 30 kalendárnych dní. …“

11 Podľa článku 11 smernice 2002/65, nazvaného „Sankcie“:

„Členské štáty stanovia primerané sankcie pre prípad, že dodávateľ poruší vnútroštátne právne predpisy prijaté v súlade s touto smernicou.

Na tento účel môžu predovšetkým ustanoviť, že spotrebiteľ môže zrušiť zmluvu kedykoľvek bez toho, žeby mu z toho vznikli náklady a bez zmluvnej pokuty.

Tieto sankcie budú účinné, primerané a odrádzajúce.“

Nemecké právo

12 § 312b Bürgerliches Gesetzbuch (Občiansky zákonník) v znení uplatniteľnom na prejednávanú vec (ďalej len „BGB“) vo svojom odseku 1 stanovuje:

„‚Zmluvy na diaľku‘ sú zmluvy o dodaní tovaru alebo o poskytovaní služieb, vrátane finančných služieb, ktoré sa uzatvárajú medzi podnikateľom a spotrebiteľom výlučne na základe použitia prostriedkov diaľkovej komunikácie s výnimkou prípadu, ak k uzatvoreniu zmluvy nedochádza v rámci systému organizovaných predajov na diaľku alebo poskytovania služieb na diaľku. ‚Finančné služby‘ podľa prvej vety sú bankové služby, ako aj služby úverového, poistného, osobného dôchodkového, investičného alebo platobného charakteru.“

13 § 312d BGB znie:

„1. Spotrebiteľ, ktorý uzavrel zmluvu na diaľku, má právo na odstúpenie od zmluvy podľa § 355. …

2. Odlišne od § 355 ods. 2 prvej vety lehota na odstúpenie nezačne plynúť pred splnením informačných povinností podľa § 312c ods. 2 podnikateľom… a v prípade služieb nie pred dňom uzatvorenia zmluvy.

3. Právo na odstúpenie zaniká, ak ide o službu, aj v nasledujúcich prípadoch:

(1) v prípade finančnej služby, ak je zmluva oboma stranami na výslovnú žiadosť spotrebiteľa úplne splnená predtým, ako spotrebiteľ uplatnil svoje právo na odstúpenie,

…

5. Právo na odstúpenie ďalej nevzniká pri zmluvách na diaľku, pri ktorých spotrebiteľovi už vzniklo na základe § 495, § 499 až § 507 právo na odstúpenie alebo vrátenie plnenia podľa § 355 alebo § 356. Pri týchto zmluvách sa primerane uplatňuje odsek 2.

6. Pri zmluvách na diaľku o finančných službách je bez ohľadu na § 357 ods. 1 spotrebiteľ povinný poskytnúť náhradu plnenia za poskytnutú službu podľa ustanovení o zákonnom odstúpení len vtedy, ak bol pred odovzdaním svojho zmluvného prejavu vôle na tento právny následok upozornený a ak výslovne súhlasil s tým, že podnikateľ pred uplynutím lehoty na odstúpenie začne danú službu vykonávať.“

14 § 346 BGB stanovuje:

„1. Ak si zmluvná strana v zmluve vyhradila možnosť odstúpenia, alebo jej zákon priznáva právo na odstúpenie, v prípade odstúpenia sa musia vrátiť prijaté plnenia a vydať získaný úžitok.

2. Namiesto vrátenia alebo vydania je dlžník povinný zaplatiť náhradu, pokiaľ:

(1) vrátenie alebo vydanie je z povahy prijatého plnenia vylúčené…

Ak je v zmluve stanovené protiplnenie, východiskom pre výpočet náhrady je toto protiplnenie; ak sa má zaplatiť náhrada za prospech plynúci z poskytnutého úveru, možno preukázať, že hodnota tohto prospechu bola v skutočnosti nižšia.“

15 § 355 BGB vo svojom odseku 3 stanovuje:

„Právo na odstúpenie zaniká najneskôr šesť mesiacov po uzatvorení zmluvy. Pri dodaní tovaru táto lehota nezačne plynúť pred dňom jeho doručenia prijímateľovi. Odlišne od prvej vety právo na odstúpenie nezaniká, ak spotrebiteľ nebol o svojom práve na odstúpenie riadne informovaný, v prípade zmlúv na diaľku týkajúcich sa finančných služieb ďalej vtedy, ak podnikateľ riadne nesplnil svoje informačné povinnosti podľa § 312c ods. 2 bodu 1.“

16 § 495 BGB vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Úverový dlžník má právo na odstúpenie od zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 355.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

17 V októbri 2007 pán a pani Romanovci uzatvorili s úverovou inštitúciou DSL Bank zmluvu o hypotekárnom úvere na financovanie kúpy nehnuteľnosti, ktorú užívali na súkromné účely.

18 V tejto zmluve, koncipovanej ako zmluva o úvere s anuitou, sa stanovila pevná úroková sadzba až do 31. decembra 2017. Podľa tejto zmluvy mali dlžníci zaplatiť počiatočnú splátku vo výške 2,00 % a v nasledujúcom období mali platiť mesačné splátky určené na splatenie úroku a istiny vo výške 548,53 eura. Splácanie malo začať 30. novembra 2007 zaplatením prvej splátky. Poskytnutie úveru bolo navyše podmienené poskytnutím zabezpečenia prostredníctvom zriadenia záložného práva k predmetnej nehnuteľnosti.

19 Postup uzatvorenia tejto zmluvy pozostával z nasledujúcich fáz.

20 DSL Bank zaslala pánovi a pani Romanovcom písomný návrh nazvaný „žiadosť o úver“ spolu s informáciou o práve na odstúpenie, prehľadom o podmienkach čerpania, všeobecnými úverovými podmienkami, ako aj „informačnou príručkou pre spotrebiteľa o stavebnom úvere“.

21 V uvedenom dokumente obsahujúcom informáciu o práve na odstúpenie sa okrem iného uvádzalo, že „právo na odstúpenie zaniká predčasne, ak je zmluva úplne splnená a dlžník s tým vyjadril výslovný súhlas“.

22 Pán a pani Romanovci podpísali žiadosť o úver, informáciu o práve na odstúpenie a potvrdenie o prijatí informačnej príručky pre spotrebiteľa o stavebnom úvere, pričom jedno podpísané vyhotovenie zmluvnej dokumentácie doručili spoločnosti DSL Bank. Banka následne odoslala poštou prijatie žiadosti pána a pani Romanovcov o úver.

23 Pán a pani Romanovci zriadili záložné právo podľa dohody. DSL Bank na žiadosť uvoľnila čerpanie úveru. Pán a pani Romanovci následne pristúpili k dohodnutým splátkam.

24 Listom z 8. júna 2016 pán a pani Romanovci vyhlásili, že odstupujú od zmluvy o úvere uzavretej v roku 2007 s odôvodnením, že informácia o práve na odstúpenie nebola v súlade s nemeckým právom.

25 Keďže DSL Bank odmietla právo pána a pani Romanovcov na odstúpenie od zmluvy, obrátili sa na Landgericht Bonn (Krajinský súd Bonn, Nemecko) s návrhom, aby uvedený súd konštatoval, že vzhľadom na odstúpenie od zmluvy DSL Bank nemôže uplatňovať ďalšie nároky z predmetnej úverovej zmluvy. Okrem toho pán a pani Romanovci žiadali, aby DSL Bank vrátila všetky platby uhradené na základe tejto zmluvy pred odstúpením od zmluvy, ako aj zaplatila náhradu za ich užívanie.

26 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že zmluva o úvere, o akú ide vo veci samej, je zmluvou uzatvorenou na diaľku týkajúcou sa finančných služieb v zmysle § 312b BGB.

27 Vnútroštátny súd sa domnieva, že spresnenie uvedené v bode 21 tohto rozsudku, nachádzajúce sa v informácii o práve na odstúpenie, ktoré sa týka zániku tohto práva, vychádza z § 312d ods. 3 bodu 1 BGB, ktorým sa do nemeckého práva prebral článok 6 ods. 2 písm. c) smernice 2002/65. V súlade s judikatúrou Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) sa však toto ustanovenie BGB neuplatňuje na zmluvy o úvere uzatvorené so spotrebiteľom, vrátane zmlúv uzatvorených na diaľku. Vo vzťahu k týmto zmluvám má spotrebiteľ právo na odstúpenie od zmluvy stanovené nie v § 312d ods. 3 bode 1 BGB, ale v § 355 ods. 3 BGB v spojení s jeho § 495 ods. 1 Uvedený článok 355 ods. 3 na jednej strane stanovuje, že právo na odstúpenie od zmluvy nezaniká, ak spotrebiteľ nebol riadne informovaný o práve na odstúpenie od zmluvy, a na druhej strane nestanovuje zánik tohto práva v prípade, ak zmluva bola úplne splnená oboma zmluvnými stranami na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako spotrebiteľ uplatnil právo na odstúpenie od zmluvy.

28 Za týchto podmienok sa vnútroštátny súd pýta, či spresnenie týkajúce sa zániku práva na odstúpenie od zmluvy, uvedené v bode 21 tohto rozsudku, je správne a či v dôsledku toho bol spotrebiteľ riadne informovaný o svojom práve.

29 Vnútroštátny súd ďalej konštatuje, že znenie informácie o práve na odstúpenie od zmluvy možno považovať za dostatočne jasné a presné pre priemerného spotrebiteľa, tak ako je tento definovaný v judikatúre Súdneho dvora, teda spotrebiteľa, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, vzhľadom na všetky relevantné skutočnosti a všetky skutočnosti uvedené pri uzatvorení zmluvy. Tento súd sa však domnieva, že táto informácia nie je dostatočne jasná a presná pre priemerného spotrebiteľa, tak ako je tento definovaný v nemeckej judikatúre, ktorá sa týka menej informovaného spotrebiteľa v oblasti práva.

30 Keďže Landgericht Bonn (Krajinský súd Bonn) sa domnieval, že rozhodnutie sporu vo veci samej závisí od výkladu ustanovení smernice 2002/65, rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 6 ods. 2 písm. c) smernice 2002/65 vykladať v tom zmysle, že mu odporuje také vnútroštátne ustanovenie alebo zvyklosť, o aké ide vo vnútroštátnom konaní, ktoré v prípade zmlúv o úvere uzatvorených na diaľku nestanovujú možnosť vylúčenia práva na odstúpenie, ak na výslovnú žiadosť spotrebiteľa je zmluva oboma stranami úplne splnená predtým, ako spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie?

2. Majú sa článok 4 ods. 2, článok 5 ods. 1, článok 6 ods. 1 druhý pododsek druhá zarážka a článok 6 ods. 6 smernice 2002/65 vykladať v tom zmysle, že na účely určenia, či informácie stanovené vnútroštátnym právom v súlade s článkom 5 ods. 1, článkom 3 ods. 1 bodom 3 písm. a) smernice 2002/65, boli spotrebiteľovi riadne poskytnuté, a na účely uplatnenia práva na odstúpenie zo strany spotrebiteľa podľa vnútroštátneho práva je potrebné považovať za referenčného spotrebiteľa bežne informovaného, primerane pozorného a obozretného priemerného spotrebiteľa, a to pri zohľadnení všetkých relevantných skutočností a všetkých okolností sprevádzajúcich uzatvorenie zmluvy?

3. V prípade zápornej odpovede na prvú a druhú otázku:

Má sa článok 7 ods. 4 smernice 2002/65 vykladať v tom zmysle, že mu odporuje právne ustanovenie členského štátu, ktoré po prejavenom odstúpení od zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzatvorenej na diaľku stanovuje, že poskytovateľ má spotrebiteľovi nad rámec sumy, ktorú od spotrebiteľa získal podľa zmluvy na diaľku, zaplatiť aj náhradu za úžitok vyplývajúci z tejto sumy?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej prejudiciálnej otázke

31 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 6 ods. 2 písm. c) smernice 2002/65 vykladať v tom zmysle, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, ako ju vykladá vnútroštátna judikatúra, ktorá, pokiaľ ide o zmluvu týkajúcu sa finančnej služby uzatvorenej na diaľku medzi podnikateľom a spotrebiteľom, nevylučuje právo spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy v prípade, že obe zmluvné strany úplne splnili túto zmluvu na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy.

32 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 6 ods. 2 písm. c) uvedenej smernice sa právo na odstúpenie od zmluvy, ktoré prináleží spotrebiteľovi, ktorý uzatvára zmluvu o finančnej službe s podnikateľom, neuplatňuje na zmluvy, ktoré obe zmluvné strany úplne splnia na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy.

33 Vo veci samej z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že § 312d ods. 3 bod 1 BGB, ktorým sa preberá článok 6 ods. 2 písm. c) smernice 2002/65 do nemeckého práva, stanovuje, že právo na odstúpenie od zmluvy zaniká, ak zmluva o finančnej službe bola úplne splnená oboma stranami na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako spotrebiteľ uplatnil právo na odstúpenie od zmluvy. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania tiež vyplýva, že v súlade s judikatúrou Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) sa však toto ustanovenie BGB neuplatňuje na zmluvy o úvere uzavreté so spotrebiteľom, vrátane zmlúv uzatvorených na diaľku, a že pokiaľ ide o uvedené zmluvy, právo na odstúpenie od zmluvy nezaniká za predpokladu uvedeného v § 312d ods. 3 bode 1 BGB.

34 Z článku 1 ods. 1 smernice 2002/65 v spojení s jej odôvodnením 13 vyplýva, že táto smernica v zásade vykonáva úplnú harmonizáciu aspektov, ktoré upravuje. Ako toto odôvodnenie uvádza, členské štáty by nemali mať možnosť prijať iné ustanovenia okrem tých, ktoré sú určené v tejto smernici v oblastiach, ktoré zosúlaďuje, ak v nej nie je výslovne uvedené inak.

35 Pokiaľ ide o prípad, v ktorom sa právo na odstúpenie od zmluvy neuplatňuje v súlade s článkom 6 ods. 2 písm. c) smernice 2002/65, táto smernica neobsahuje ustanovenia, ktoré by umožnili členskému štátu stanoviť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave, že spotrebiteľ má právo na odstúpenie od zmluvy v prípade, že obe zmluvné strany úplne splnili zmluvu na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako tento spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy.

36 Za týchto podmienok treba konštatovať, že článok 6 ods. 2 písm. c) smernice 2002/65 v spojení s článkom 1 ods. 1 tejto smernice a s prihliadnutím na odôvodnenie 13 tejto smernice bráni tomu, aby členský štát stanovil, že v prípade uvedenom v predchádzajúcom bode má spotrebiteľ právo na odstúpenie od zmluvy.

37 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že zásada konformného výkladu vyžaduje, aby vnútroštátne súdy urobili všetko, čo je v ich právomoci, pričom zohľadnia vnútroštátne právo ako celok a uplatnia výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, s cieľom zaručiť úplnú účinnosť práva Únie a dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným týmto právom (rozsudok z 8. mája 2019, Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, bod 37 a citovaná judikatúra).

38 Keďže požiadavka konformného výkladu nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva *contra legem*, vnútroštátne súdy musia prípadne zmeniť ustálenú judikatúru, pokiaľ táto vychádza z výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s cieľmi smernice (rozsudok z 8. mája 2019, Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, C-566/17, EU:C:2019:390, bod 49 a citovaná judikatúra).

39 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 6 ods. 2 písm. c) smernice 2002/65 v spojení s jej článkom 1 ods. 1 a s prihliadnutím na odôvodnenie 13 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, ako ju vykladá vnútroštátna judikatúra, ktorá, pokiaľ ide o zmluvu týkajúcu sa finančnej služby uzatvorenej na diaľku medzi podnikateľom a spotrebiteľom, nevylučuje právo spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy v prípade, ak obe zmluvné strany úplne splnili túto zmluvu na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako tento spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy. Vnútroštátnemu súdu prináleží zohľadniť vnútroštátne právo ako celok a uplatniť výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, s cieľom dospieť k riešeniu v súlade s týmto ustanovením, pričom v prípade potreby zmení ustálenú vnútroštátnu judikatúru, ak táto judikatúra vychádza z výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s uvedeným ustanovením.

O druhej otázke

Úvodné pripomienky

40 Na úvod treba pripomenúť, že v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom zavedeného článkom 267 ZFEÚ Súdnemu dvoru prináleží dať vnútroštátnemu sudcovi užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prislúcha prípadne právo preformulovať otázky, ktoré sú mu predložené. Je úlohou Súdneho dvora vykladať všetky ustanovenia práva Únie, ktoré vnútroštátne súdy potrebujú na rozhodovanie o žalobách, ktoré im boli predložené, aj keď tieto ustanovenia nie sú výslovne spomenuté v otázkach položených Súdnemu dvoru týmito súdmi (rozsudok z 8. mája 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, bod 42 a citovaná judikatúra).

41 Druhá otázka sa týka výkladu článku 4 ods. 2, článku 5 ods. 1 a článku 6 ods. 1 druhého pododseku druhej zarážky a článku 6 ods. 6 smernice 2002/65.

42 V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že DSL Bank zaslala pánovi a pani Romanovcom pred uzavretím zmluvy vo veci samej informáciu, podľa ktorej „právo na odstúpenie od zmluvy predčasne zaniká, ak je zmluva úplne splnená a dlžník s tým výslovne súhlasil“.

43 Vnútroštátny súd sa domnieva, že hoci táto informácia zodpovedá prípadu, v ktorom sa právo na odstúpenie od zmluvy neuplatňuje v súlade s článkom 6 ods. 2 písm. c) smernice 2002/65, je nesprávne z hľadiska vnútroštátnej právnej úpravy, ako ju vykladá Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor), podľa ktorej právo na odstúpenie od zmluvy nezaniká, ak je zmluva úplne splnená a dlžník s tým výslovne súhlasil.

44 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 3 ods. 1 bodu 3 písm. a) smernice 2002/65 sú v dostatočnom časovom predstihu spotrebiteľovi poskytnuté informácie týkajúce sa najmä existencie alebo neexistencie práva na odstúpenie od zmluvy upraveného v článku 6 tejto smernice predtým, ako bude viazaný zmluvou na diaľku alebo ponukou. Odsek 2 článku 3 uvedenej smernice stanovuje, že informácie uvedené v odseku 1, ktorých obchodný účel musí byť zrejmý, budú poskytnuté jasným a zrozumiteľným spôsobom vhodným pre použitý prostriedok diaľkovej komunikácie, najmä s ohľadom na princípy dobrej viery v obchodných transakciách a princípy, ktorými sa riadi ochrana tých, ktorí podľa právneho poriadku členských štátov nie sú spôsobilí na právne úkony, napr. neplnoletých osôb.

45 Podľa článku 5 ods. 1 smernice 2002/65 dodávateľ oznámi spotrebiteľovi všetky zmluvné podmienky a informácie uvedené v článku 3 ods. 1 a článku 4 v papierovej forme alebo na inom trvalom nosiči, ktorý je k dispozícii a dostupný spotrebiteľovi, v dostatočnom časovom predstihu pred zaviazaním spotrebiteľa zmluvou na diaľku alebo ponukou.

46 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné preformulovať druhú otázku v tom zmysle, že sa týka otázky, či článok 5 ods. 1 smernice 2002/65 v spojení s článkom 3 ods. 1 bodom 3 písm. a) a článkom 6 ods. 2 písm. c) tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že povinnosť podnikateľa, ktorý uzatvára zmluvu o finančnej službe na diaľku so spotrebiteľom, jasne a zrozumiteľne oznámiť tomuto spotrebiteľovi predtým, ako je viazaný zmluvou na diaľku alebo ponukou, nie je porušená, ak tento podnikateľ informuje tohto spotrebiteľa, že právo na odstúpenie od zmluvy sa neuplatňuje na zmluvu, ktorú obe strany na výslovnú žiadosť spotrebiteľa úplne splnia predtým, než tento spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy, aj keď táto informácia nie je v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou, ako ju vykladá vnútroštátna judikatúra, ktorá stanovuje, že v takom prípade sa uplatňuje právo na odstúpenie od zmluvy.

O otázke

47 V súlade s článkom 5 ods. 1 smernice 2002/65 v spojení s jej článkom 3 ods. 1 bodom 3 písm. a) je dodávateľ povinný oznámiť spotrebiteľovi predtým, ako je viazaný zmluvou na diaľku alebo ponukou, informácie týkajúce sa najmä existencie alebo neexistencie práva na odstúpenie od zmluvy upraveného v článku 6 tejto smernice.

48 Vzhľadom na to, že podľa článku 6 ods. 2 písm. c) smernice 2002/65 sa právo na odstúpenie od zmluvy neuplatňuje na zmluvy, ktoré obe strany na výslovnú žiadosť spotrebiteľa v celom rozsahu splnia predtým, ako spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy, spotrebiteľ musí byť vo fáze pred uzavretím zmluvy informovaný o neexistencii práva na odstúpenie od zmluvy v prípade uvedenom v tomto ustanovení.

49 Ako vyplýva z článku 4 ods. 2 smernice 2002/65, v očakávaní väčšej harmonizácie si členské štáty môžu ponechať alebo prijať prísnejšie ustanovenia o požiadavkách predchádzajúceho informovania, ak sú tieto ustanovenia v súlade s právom Únie.

50 Ako však vyplýva z odpovede na prvú otázku, článok 6 ods. 2 písm. c) smernice 2002/65 v spojení s článkom 1 ods. 1 tejto smernice a s prihliadnutím na odôvodnenie 13 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá v prípade zmluvy o finančnej službe uzatvorenej na diaľku medzi podnikateľom a spotrebiteľom nevylučuje právo spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy v prípade, že obe strany úplne splnili túto zmluvu na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako tento spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy.

51 Za týchto podmienok členský štát nemôže vo svojej vnútroštátnej právnej úprave stanoviť povinnosť podnikateľa, ktorý uzatvára zmluvu o finančnej službe na diaľku so spotrebiteľom, oznámiť tomuto spotrebiteľovi predtým, ako je viazaný zmluvou na diaľku alebo ponukou, informáciu, ktorá je v rozpore s kogentnými ustanoveniami smernice 2002/65, teda s informáciou o existencii práva na odstúpenie od zmluvy v prípade, že obe strany úplne splnia túto zmluvu na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako tento spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy.

52 Keďže smernica 2002/65 vylučuje právo spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy v prípade uvedenom v predchádzajúcom bode, nemožno dospieť k záveru, že podnikateľ si nesplnil svoju povinnosť v súlade s článkom 5 ods. 1 tejto smernice v spojení s článkom 3 ods. 1 bodom 3 písm. a) a článkom 6 ods. 2 písm. c) tejto smernice poskytnúť spotrebiteľovi potrebné informácie, pokiaľ neinformoval spotrebiteľa o existencii práva na odstúpenie od zmluvy v uvedenom prípade vzhľadom na vnútroštátnu právnu úpravu, ale že ho informoval, že toto právo sa v tomto prípade neuplatňuje.

53 Treba dodať, že v súlade s článkom 3 ods. 2 smernice 2002/65 v spojení s odsekom 1 bodom 3 písm. a) tohto článku sa spotrebiteľovi musí jasným a zrozumiteľným spôsobom poskytnúť informácia o existencii alebo neexistencii práva na odstúpenie od zmluvy.

54 V tejto súvislosti je relevantné iba vnímanie priemerného spotrebiteľa, to znamená spotrebiteľa bežne informovaného a primerane pozorného a obozretného (pozri analogicky rozsudok zo 7. augusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, bod 44 a citovanú judikatúru).

55 Úplná harmonizácia vnútroštátnych ustanovení, ku ktorej pristúpila smernica 2002/65, totiž predpokladá prijatie spoločného výkladu kritéria referenčného spotrebiteľa pre všetky členské štáty.

56 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 5 ods. 1 smernice 2002/65 v spojení s článkom 3 ods. 1 bodom 3 písm. a) a článkom 6 ods. 2 písm. c) tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že povinnosť podnikateľa, ktorý uzatvára zmluvu o finančnej službe na diaľku so spotrebiteľom, jasným a zrozumiteľným spôsobom informovať bežne informovaného a primerane pozorného a obozretného spotrebiteľa v súlade s požiadavkami práva Únie predtým, ako je tento spotrebiteľ viazaný zmluvou na diaľku alebo ponukou, o existencii práva na odstúpenie od zmluvy, nie je porušená, ak tento podnikateľ informuje tohto spotrebiteľa, že právo na odstúpenie od zmluvy sa neuplatňuje na zmluvu, ktorá je oboma stranami úplne splnená na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako tento spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy, aj keď táto informácia nie je v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou, ako ju vykladá vnútroštátna judikatúra, ktorá stanovuje, že v takomto prípade sa právo na odstúpenie od zmluvy uplatňuje.

O tretej otázke

57 Keďže tretia otázka bola položená len pre prípad zápornej odpovede na prvú a druhú otázku, nie je potrebné vzhľadom na odpovede na prvú a druhú otázku na ňu odpovedať.

O trovách

58 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 6 ods. 2 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/65/ES z 23. septembra 2002 o poskytovaní finančných služieb spotrebiteľom na diaľku a o zmene a doplnení smernice Rady 90/619/EHS a smerníc 97/7/ES a 98/27/ES v spojení s článkom 1 ods. 1 tejto smernice a s prihliadnutím na odôvodnenie 13 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, ako ju vykladá vnútroštátna judikatúra, ktorá, pokiaľ ide o zmluvu týkajúcu sa finančnej služby uzatvorenej na diaľku medzi podnikateľom a spotrebiteľom, nevylučuje právo spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy v prípade, ak obe zmluvné strany úplne splnili túto zmluvu na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako tento spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy. Vnútroštátnemu súdu prináleží zohľadniť vnútroštátne právo ako celok a uplatniť výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, s cieľom dospieť k riešeniu v súlade s týmto ustanovením, pričom v prípade potreby zmení ustálenú vnútroštátnu judikatúru, ak táto judikatúra vychádza z výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s uvedeným ustanovením.**

2. **Článok 5 ods. 1 smernice 2002/65 v spojení s článkom 3 ods. 1 bodom 3 písm. a) a článkom 6 ods. 2 písm. c) tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že povinnosť podnikateľa, ktorý uzatvára zmluvu o finančnej službe na diaľku so spotrebiteľom, jasným a zrozumiteľným spôsobom informovať bežne informovaného a primerane pozorného a obozretného**

spotrebiteľa v súlade s požiadavkami práva Únie predtým, ako je tento spotrebiteľ viazaný zmluvou na diaľku alebo ponukou, o existencii práva na odstúpenie od zmluvy, nie je porušená, ak tento podnikateľ informuje tohto spotrebiteľa, že právo na odstúpenie od zmluvy sa neuplatňuje na zmluvu, ktorá je oboma stranami úplne splnená na výslovnú žiadosť spotrebiteľa predtým, ako tento spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy, aj keď táto informácia nie je v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou, ako ju vykladá vnútroštátna judikatúra, ktorá stanovuje, že v takomto prípade sa právo na odstúpenie od zmluvy uplatňuje.

Podpisy